

Motion om gör det enklare att starta och bedriva föräldrakooperativ

Motion av Linnéa Vinge (SD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexandra Mattsson

Sammanfattning av ärendet

Linnéa Vinge (SD) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige angående att göra det enklare att starta och bedriva föräldrakooperativ. Motionären anför att staden borde avskaffa avgifterna för de som ansöker om godkännande som huvudman för att starta föräldrakooperativ. Dessutom föreslås i motionen att staden bör utreda hur det administrativa arbetet för föräldrakooperativ kan underlättas.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och förskolenämnden.

Stadsledningskontoret anser att stadens avgifter och avgiftsmodell inte utgör ett hinder för huvudmän att ansöka om att bedriva förskoleverksamhet och att det inte finns något behov av att utreda hur det administrativa arbetet för föräldrakooperativ kan underlättas.

Förskolenämnden framhåller att det inte finns några indikationer på att varken avgiftsnivåerna eller graden av administration utgör hinder för de som vill bedriva föräldrakooperativ långsiktigt. Därför anser nämnden att det inte finns något behov av att besluta enligt motionens förslag.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Syftet med stadens granskningsprocess vid en ansökan om att starta en fristående förskola är att säkerställa att en blivande huvudman har förutsättningar att bedriva och erbjuda barn en högkvalitativ och långsiktig verksamhet och förhindra en etablering av oseriösa aktörer inom branschen. Riksdagen har i flera steg skärpt kraven för att bedriva förskoleverksamhet oavsett vilken bolagsform de har. Det är en utveckling vi

välkomnar. Det innebär dock att stadens tillstånds- och tillsynsverksamhet har blivit mer omfattande, vilket medför högre kostnader.

För oss i den rödgröna majoriteten är det viktigt att stadens avgiftsmodell och avgiftsnivåer inte slår undan benen för långsiktiga, seriösa, icke-vinstdrivande aktörer som ger barnen en utbildning av hög kvalitet. Stadens avgiftsnivåer är avsevärt lägre än de som Skolinspektionen tar ut för etablering av fristående skolor, trots att samma lagkrav gäller för såväl skolor som förskolor. För en ansökan om nyetablering av fristående skola tar Skolinspektionen ut en avgift om 75 000 kr.

Alla barn i Stockholm har rätt att gå i en förskola av hög kvalitet. Så länge regeringen och Sverigedemokraterna fortsätter tillåta att huvudmän besjälade av vinstmaximering får starta förskola är vi tvungna att göra vad vi kan på kommunal nivå för att mota bort oseriösa aktörer, vilket också går ut över seriösa fristående huvudmän. En välfungerande tillstånds- och tillsynsprocess är en förutsättning för att hålla oseriösa aktörer borta från förskolan, och ett balanserat avgiftssystem behövs för att klara det uppdraget.

Bilaga

Motion om gör det enklare att starta och bedriva föräldrakooperativ, dnr KS 2023/1022-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 27 mars 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att motionen tillstyrks
2. Därutöver anföra följande:

Syftet med ett föräldrakooperativ är inte att göra vinst, varför de ekonomiska förutsättningarna ofta skiljer sig åt från många andra fristående förskolor. För att underlätta den ekonomiska aspekten för de föräldrar som själva önskar ta ansvar för sin barnomsorg förespråkar Sverigedemokraterna att ansökningsavgiften ska slopas för föräldrakooperativ.

Utöver att föräldrarna ofta fungerar som vikarier och städare, beskriver många att det är ett tungt arbete rent administrativt att bedriva föräldrakooperativ. Vi delar därför inte förvaltningens bild av att det idag inte finns något behov av att utreda hur det administrativa arbetet för föräldrakooperativ kan underlättas.

Ärendet

I en motion till kommunfullmäktige beskriver Linnéa Vinge (SD) förändrade bestämmelser i skollagen, som trädde i kraft 1 januari 2019. De förändrade bestämmelserna innebar en utökad prövning vid godkännande av huvudmän för fristående förskola. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att nya huvudmän har de förutsättningar som krävs för att bedriva en verksamhet som har hög kvalitet. De förändrade bestämmelserna innebar även att kommuner fick rätt att ta ut en avgift för kostnader som uppkommer i samband med prövningen, vilket Stockholm stad har valt att göra. Av motionen framgår att Stockholm stad från 1 januari 2021 tar ut en avgift om 25 000 kronor av den som ansöker om godkännande som huvudman för fristående förskola eller fritidshem.

Föräldrakooperativ beskrivs vara en sammanslutning av föräldrar som tar ett gemensamt ansvar för omsorgen av sina barn. Motionären framför att föräldrar ofta beskriver ett tungt administrativt arbete för att driva föräldrakooperativ och menar vidare att vinstsyfte saknas, varför ekonomiska förutsättningar ofta skiljer sig åt från andra fristående förskolors.

I motionen föreslås att berörda nämnder ska ges i uppdrag att avskaffa avgiften för de som ansöker om godkännande som huvudman för att starta föräldrakooperativ. Motionären föreslår också att berörda nämnder ska utreda hur staden kan underlätta det administrativa arbetet för föräldrakooperativ.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och förskolenämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholm stads budget 2024 framhålls att förskolans kärnuppdrag är att ge varje barn möjlighet att utvecklas i riktning mot läroplanens samtliga mål. Detta avser både stadens kommunala och fristående förskoleverksamheter. Genom den tillstånds- och tillsynsplikt som kommunen är ålagd ska samtliga huvudmäns lämplighet att bedriva förskoleverksamhet säkerställas.

Staden tillämpar sedan 2019, i enlighet med förändringar i skollagen, en skarpare tillståndsprövning vilket har inneburit en mer omfattande och resurskrävande handläggning av ärenden. Lagändringen som trädde i kraft innebar ett ökat krav på insikt, lämplighet samt fokus på sökandens ekonomiska förutsättningar. Förändringarna syftade till att säkerställa att en blivande huvudman har de förutsättningar som krävs för att bedriva en högkvalitativ och långsiktig verksamhet. Av förarbeten inför lagändringen framgår att den utökade tillståndsplikten innebär en prövning av omständigheter som större såväl som mindre aktörer måste kunna

hantera för att bedriva verksamhet på ett godtagbart sätt. Bedömningen gjordes att det bör vara möjligt för mindre utförare, utan större administrativ eller ekonomisk börda, att ansöka om tillstånd och leva upp till satta krav. Regeringen bedömde även att konsekvenserna av de utökade kraven var proportionerliga i förhållandet till intresset att införa dem, då ansökningen rör skattefinansierad verksamhet som riktar sig till skyddsvärda grupper.

Förändringarna i skollagen innebar även att kommuner kunde ta ut en avgift för handläggning av ansökningarna. Kommuners rätt att ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter, enligt en självkostnadsprincip, regleras även i kommunallagen. Stockholms stad tar sedan den 1 januari 2021 ut en avgift för ansökan om godkännande som huvudman för en ny fristående förskola. Avgiften idag är totalt 25 000 kronor och tas ut i två steg, 5 000 kronor i startavgift och därefter 20 000 kronor för fortsatt prövning. Genom denna tvåstegsmodell tar staden mindre aktörer i beaktande. Sökanden som bedöms sakna grundläggande förutsättningar för att bedriva förskoleverksamhet får tidiga avslagsbeslut och betalar endast startavgiften. Avgiften är fast för att så långt som möjligt vara transparent och preciserad på förhand så att sökande huvudman ska kunna inkludera dem i sin ekonomiska planering.

Stadsledningskontoret ser att det är av vikt att huvudmän har en god ekonomisk planering och organisation. Detta kan säkerställa de förutsättningar som krävs för att bedriva en stabil, långsiktig och högkvalitativ verksamhet, som svarar till barnens lagstadgade rätt till utbildning. Stadsledningskontoret anser att stadens skäliga avgifter inte utgör ett hinder för huvudmän med god ekonomisk planering att ansöka om att bedriva förskoleverksamhet, oavsett bolagsform.

Stadsledningskontoret anser vidare att det inte finns något behov av att utreda hur det administrativa arbetet för föräldrakooperativ kan underlättas. Detta då stadens tillsynsändamålet inte har visat på administrativa svårigheter till följd av kommunens krav.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motionen *Gör det enklare att starta och bedriva föräldrakooperativ* av Linnéa Vinge (SD), besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Förskolenämnden

Förskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 januari 2024 följande.

Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Linnéa Vinge (SD), se Reservationer m.m.

Förskoleförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Den 1 januari 2019 trädde nya och skarpare tillståndskrav ikraft för den som ansöker om godkännande om att starta fristående förskola i enighet med 2 kap. 5 § skollagen. De ökade kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar som sökanden ska uppfylla innan verksamhetsstart, infördes för att säkerställa att en blivande huvudman har förutsättningar att bedriva och erbjuda barn och deras vårdnadshavare en högkvalitativ och långsiktig verksamhet samt för att förhindra etablering av oseriösa aktörer inom branschen. Tillståndsprövningen blev därmed mer omfattande och tidskrävande.

Lagändringen innebär att den kommun som handlägger ärenden om godkännande av en fristående huvudman får ta ut en avgift för ansökningar om godkännande enligt 2 kap. 5 d § skollagen. Vidare framgår av 2 kap. 5-6 §§ kommunallagen att kommuner och regioner får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. Avgifterna får inte vara högre än motsvarande kostnad för tjänsten.

Ansökan om godkännande som huvudman för en ny fristående förskola och ansökan om godkännande som ny huvudman för en befintlig förskola är avgiftsbelagda sedan den 1 januari 2021. Förvaltningen tar ut idag en avgift på sammanlagt 25 000 kronor och tas ut i två steg, 5 000 kronor i startavgift och därefter 20 000 kronor för fortsatt prövning.

Av förarbetena till den nya lagändringen framgår att den utökade tillståndsplikten som regeringen föreslår innebär en prövning av omständigheter och faktorer som utföraren måste kunna hantera för att bedriva verksamhet på ett godtagbart sätt. Regeringen bedömde att denna belastning bör kunna hanteras av både större som mindre aktörer. Regeringens bedömning var därför att det bör vara möjligt, även för mindre utförare, att utan någon större administrativ börda ansöka om tillstånd och leva upp till kraven för att beviljas tillstånd. Mot bakgrund av att det rör sig om skattefinansierad verksamhet som riktar sig till skyddsvärda grupper, bedömde regeringen att även konsekvenserna av dessa krav är proportionerliga i förhållande till intresset av att införa dem.

Vid utformningen av avgifterna har nämnden tagit i beaktande risken för att mindre aktörer så som ekonomiska föreningar, ideella föreningar, stiftelser och mindre aktiebolag inte längre skulle kunna ansöka om godkännande eftersom de ekonomiska resurserna inte är lika stora som hos större aktiebolag. För att den som söker inte betalar mer än vad utredningens faktiska kostnad är, och för att efterleva självkostnadsprincipen tar nämnden ut avgifterna i två steg, startavgift och prövningsavgift. Sökanden som inte har de grundläggande förutsättningarna för att bedriva verksamhet får avslagsbeslut tidigt i ansökningsärendet och betalar därför inte för prövningsavgiften, vilken är den betydande avgiftsdelen.

Förutom för tillståndsprövning, ansvarar kommunen enligt skollagen även för tillsyn över kommunens fristående förskolor, inklusive föräldrakooperativ. Beträffande den administrativa bördan för huvudmän som bedriver föräldrakooperativ menar förvaltningen att det i tillsynsärendena som förvaltningen utreder, inte har framkommit sådana uppgifter som föranleder misstankar om att föräldrakooperativ

har ekonomiska svårigheter som grundar sig i just verksamhetens administrativa börda. Förvaltningens uppfattning är däremot att föräldrakooperativens ekonomiska utmaningar i det fall de uppstår, snarare grundar sig i huvudmannens bristande insikt i aktuell lagstiftning samt förmåga att planera och organisera verksamheten ekonomiskt långsiktigt.

En huvudman som bedriver förskola oavsett bolagsform, ska vara lämplig och ha insikt i gällande lagstiftning, inklusive det ekonomiska regelverket som gäller för bolagsformen samt hur verksamheten ska bedrivas ekonomiskt hållbart så att den bär sina kostnader. Huvudmannen bör därför ha en god verksamhetsplanering och organisation så att administrationen inte blir betungande för verksamhetens ekonomi. En huvudman som inte tar ansvar för bolagets ekonomi, saknar insikt enligt lagstiftningen och är därmed inte lämplig att bedriva förskoleverksamhet. Huvudmannen kan då inte erbjuda barnen en utbildning av hög kvalitet, vilket barnen har lagstadgad rätt till.

Förvaltningens samlade bedömning är att avgifterna inte utgör ett hinder för den som vill bedriva verksamhet långsiktigt, oavsett bolagsform. Förvaltningen anser därför mot det som anges ovan, att det idag inte finns någon grund för att avskaffa avgiften för den som ansöker om godkännande att starta föräldrakooperativ.

Förvaltningen anser vidare mot ovanstående att det idag inte finns något behov av att utreda hur det administrativa arbetet för föräldrakooperativ kan underlättas.

Reservationer m.m.

Förskolenämnden

Reservation av Linnéa Vinge (SD)

1. Att motionen tillstyrks
2. Därutöver anför följande:

Syftet med ett föräldrakooperativ är inte att göra vinst, varför de ekonomiska förutsättningarna ofta skiljer sig åt från många andra fristående förskolor. För att underlätta den ekonomiska aspekten för de föräldrar som själva önskar ta ansvar för sin barnomsorg förespråkar Sverigedemokraterna att ansökningsavgiften ska slopas för föräldrakooperativ.

Utöver att föräldrarna ofta fungerar som vikarier och städare, beskriver många att det är ett tungt arbete rent administrativt att bedriva föräldrakooperativ. Vi delar därför inte förvaltningens bild av att det idag inte finns något behov av att utreda hur det administrativa arbetet för föräldrakooperativ kan underlättas.